

AGNIESZKA FLUDA-KROKOS
Polska Akademia Umiejętności
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie
<https://orcid.org/0000-0002-0934-8965>

Międzynarodowe konkursy na ekslibris w Polsce w opinii uczestników – zarys problematyki i wyników badań¹

Słowa kluczowe: ekslibris, konkurs międzynarodowy, biennale, ankieta

*Jasiowi – jako pierwszy uczył mnie
rozpoznawania technik graficznych.*

Międzynarodowe konkursy na ekslibris – małą grafikę, niegdyś własnościową, dziś raczej o charakterze kolekcjonerskim, nieużytkowym² – mają w Polsce ponad pół-wieczną historię. Spośród tych, które pojawiały się na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat, trzy zdobyły największą sławę i estymę pośród rodzimych i zagranicznych twórców ekslibrisów: konkursy w Malborku, Ostrowie Wielkopolskim i Gliwicach.

Nie były one jednak pierwszymi konkursami na ekslibris ogłaszanymi na terenach polskich. Artyści i amatorzy graficy stawali w szranki konkursowe już na początku XX w., kiedy to zarówno prywatni bibliofile, jak i instytucje kultury ogłaszały zapotrzebowanie na znak własnościowy księgozbiorów, oferując nagrody za przygotowanie małej formy graficznej, nawiązującej do właściciela woluminów. Wśród tego typu wydarzeń wymienić należy chociażby konkurs na ekslibris

¹ Artykuł jest wstępną prezentacją wyników badania.

² O historii i przemianach ekslibrisu polskiego – zob. M. Grońska, *Ekslibrisy: wiadomości zebrane dla kolekcjonerów*, Warszawa 1992; eadem, *Pięć wieków ekslibrisu polskiego: katalog wystawy ze zbiorów Biblioteki Narodowej*, Warszawa 1973; A. Ryszkiewicz, *Exlibris polski*, Warszawa 1959; W. Wittyg, *Exlibrisy bibliotek polskich z XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1903; idem, *Exlibrisy bibliotek polskich XVI–XX wieku*, t. 2, Warszawa 1907; M.J. Wojciechowski, *Ekslibris godło bibliofila*, Wrocław 1978.

Muzeum Narodowego w Krakowie ogłoszony w 1901 r., którego zwycięzcą został Jan Bukowski (1873–1943), a wyłoniony znak – dwie dłonie trzymające królewską koronę, przygotowany został finalnie w dwóch wersjach – *Ex libris Muzeum Narodowe* oraz *Ze zbiorów Muzeum Narodowego*³. W 1920 r. podobną aktywność podjęło Muzeum Wielkopolskie w Poznaniu⁴, a nagrodzoną pracę wykonał Rudolf Mękicki (1887–1942). Kilka lat później, w 1928 r., konkurs⁵ na ekslibris donacyjny ogłosiło Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum, w rozstrzygnięciu wybierając projekt znaku autorstwa Zygmunta Kinastowskiego (1904–1966). Poza konkursami na znaki dedykowane instytucjom, na początku XX w. pojawiały się także anonse dotyczące ekslibrisów dla bibliotek prywatnych. Do jednych z pierwszych należą ogłoszone w 1904 r. konkursy na księgoznaki dla Adolfa Sternschussa (1873–1915) – zwycięzcą został Antoni Procajłowicz (1876–1949), oraz dla Leopolda Wellisza (1882–1972) – wybrano znak przygotowany przez Tadeusza Rychtera (1873–1943)⁶. Cztery lata później, w 1908 r., rozpisano konkurs na ekslibris dla Tadeusza Stanisława Wróblewskiego (1858–1925) – założyciela Biblioteki Wróblewskich w Wilnie, a autorem zwycięskiego projektu był Adam Półtawski (1881–1952), którego inną pracę nagrodzono także w 1910 r. – w konkursie na znak dla Mariana Broel-Platera (1873–1951)⁷. Z kolei w ogłoszonym w 1914 r. konkursie na ekslibris dla Tomasza Potockiego (1886–1914) nagrodzono równoprawnymi pierwszymi nagrodami dwa projekty – A. Półtawskiego i Władysława Skoczylasa (1883–1934)⁸.

Po kilkudziesięciu latach od rozpoczęcia rywalizacji na książkowy znak własnościowy ogłoszono pierwszy tego typu przegląd międzynarodowy w Polsce, zakładając jego cykliczność. I Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego w Malborku odbyło się w 1963 r., a w 2025 r. w malborskim zamku zaprezentowano wyniki dwudziestej dziewiętej już potyczki grafików z tą niewielką formą graficzną. We wstępie dyrekcji Muzeum Zamkowego w Malborku do pierwszego katalogu odnotowano: „Ma ona [wystawa] jednak tę ambicję, aby poprzez stały charakter tego

³ K. Podniesińska, „[...] ta korona po pięciu wiekach z grobu wychodząca na świat, na jasne słońce” – ekslibris Muzeum Narodowego w Krakowie, „Res Gestae. Czasopismo historyczne” 2020, nr 11, s. 215–236; eadem, *Ekslibrisy bibliotek polskich i księgozbiorów obcych wykonanych przez polskich artystów w zbiorach Gabinetu Grafiki i Rysunku Muzeum Narodowego w Krakowie*, Kraków 2023, s. 428.

⁴ K. Podniesińska, *Ekslibrisy bibliotek...*, op. cit., s. 456–457.

⁵ *Rozstrzygnięcie konkursu*, „Rzeczy Piękne”, R. 7: 1928, nr 4–6, s. 60.

⁶ K. Podniesińska, *Ekslibrisy bibliotek...*, op. cit., s. 368.

⁷ P.P. Czyż, *Ekslibris w Warszawie w początkach XX w. Konkursy, realizacje, kolekcjonerzy*, [w:] *Ekslibris – znak własnościowy, dzieło sztuki. Studia i szkice*, red. A. Fluda-Krokos, Kraków 2018, s. 153–170.

⁸ K. Podniesińska, *Ekslibrisy bibliotek...*, op. cit., s. 273; M. Czubińska, K. Podniesińska, *Ekslibris polski. Między herbem a obrazem: katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Krakowie, 3 marca – 3 kwietnia 2016*, Kraków 2016.

rodzaju wystaw nadać wydarzeniu kulturalnemu rangę proporcjonalną do osiągnięć w tej dziedzinie współczesnej twórczości⁹. To m.in. dzięki powtarzalności i ciągłości malborskie Biennale zyskało wielu aktywnych uczestników i światową renomę, czego skutkami były nie tylko licznie nadsyłane z całego świata prace konkursowe i uroczyste wernisaże wystaw, na których prezentowano wyniki poszczególnych edycji, lecz także jedna z największych kolekcji współczesnego ekslibrisu w Polsce, licząca ok. 23 000 znaków.

W 1985 r. z inicjatywy Bożeny i Czesława Wosiów odbyła się pierwsza Ogólnopolska Wystawa Twórczości Plastycznej Nauczycieli w Ostrowie Wielkopolskim; zapoczątkowała ona jedną z najbardziej rozpoznawalnych imprez ekslibrisowych w Polsce i na świecie – Międzynarodowy Konkurs Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu, którego XIX edycja odbyła się w 2025 r. W 1993 r. pomysłodawcy imprezy napisali: „Idea organizacji cyklicznych wystaw grafiki i ekslibrisu w Ostrowie Wielkopolskim podjęta została w 1985 roku. [...] Podobnie jak w poprzednich latach większość twórców przekazała swoje grafiki i ekslibrisy do zbiorów Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego. Stanowią one zaczątek kolekcji współczesnej grafiki światowej”¹⁰. Kolekcja muzealna, będąca pokłosiem konkursów, liczy obecnie ok. 21 000 ekslibrisów.

Trzecie ważne wydarzenie to Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris organizowany co dwa lata¹¹ – od 1995 r. – przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Gliwicach. W 2024 r. odbyła się XIII edycja, która stała się poniekąd wypełnieniem nadziei wyrażonej przez Władysława Gębczyka we wstępie do pierwszego katalogu: „Mam nadzieję, że I Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris Gliwice ’95 nie będzie imprezą jednorazową, a Gliwice na trwałe, obok tak znaczących ośrodków upowszechniania ekslibrisów jak Malbork, Lublin, Ostrów Wlkp., Łódź czy Grudziądz, staną się poważnym forum prezentacji współczesnej twórczości ekslibrisowej”¹². Podobnie jak w Malborku czy Ostrowie Wielkopolskim tak i tutaj dzięki zaangażowaniu dużej liczby artystów z wielu krajów zgromadzono pokaźną kolekcję znaków, liczącą obecnie ponad 22 000 grafik.

Konkursy tej rangi silnie wpłynęły na ugruntowanie derywacji semantycznej samych ekslibrisów – tworzone pierwotnie, by chronić woluminy, wskazywać na ich właścicieli, przynależność do konkretnego księgozbioru i osoby lub instytucji, wklejane na drugiej stronie okładki, z czasem stały się obiektem tworzonym przez grafików na potrzeby konkursów, przeglądów, wystaw, kolekcji. Już nie oznaczały, nie informowały, kto jest posesorem, nie łączyły z nim tomów, nie miały funkcji użytkowej. I choć zawierały czy zawierają wskazanie osoby lub instytucji, dla

⁹ *I Biennale „Exlibris współczesny”*. Katalog, Malbork 1963, s. [7].

¹⁰ *V Międzynarodowe Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu: Ostrów Wielkopolski ’93*, Ostrów Wielkopolski 1993, s. 7.

¹¹ W roku 2022 konkurs się nie odbył.

¹² *I Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris: Gliwice ’95. Katalog wystawy*, Gliwice 1995, s. 7.

których zostały wykonane, to jednak nie trafiły do bloków książki. Stały się małą grafiką artystyczną – kolekcjonerską, wystawienniczą. Oderwane od pierwotnego znaczenia i przeznaczenia, wykonywane już nie w celu ochrony księgozbioru, ekslibrisy pełnią dziś funkcje kulturotwórcze, gromadząc wokół siebie środowisko biblio- i ekslibrisofilów, miłośników tej małej, kunsztownej grafiki.

Wydarzenia tego typu wpisują się także w pojęcie kultury ekslibrisu¹³, czyli wszystkich działań podejmowanych w związku z tą dziedziną sztuki. Do przejawów kultury ekslibrisu zaliczyć można także działalność wydawniczą (np. katalogi i czasopiśma tematyczne¹⁴), wystawienniczą (zarówno ekspozycje jako finał konkursów, jak i wystawy monograficzne), różne formy stowarzyszeń i kół miłośników ekslibrisów (np. Towarzystwo Miłośników Ekslibrisów działające od 1924 r. przy Towarzystwie Bibliofilów Polskich w Warszawie, Koło Miłośników Ekslibrisu przy Towarzystwie Miłośników Książki w Krakowie, również powołane w 1924 r.), galerie (np. Podgórska Galeria Ekslibrisu w Krakowie, Widzewska Galeria Ekslibrisu w Łodzi, Sanocka Galeria Ekslibrisu, Warszawska Galeria Ekslibrisu) czy też celowe gromadzenie kolekcji¹⁵.

Na przełomie lat 2020 i 2021 przeprowadzono badania odbioru międzynarodowych konkursów na ekslibris organizowanych w Polsce. Na anonimową ankietę przygotowaną z wykorzystaniem formularza Google, skierowaną do osób pełnoletnich, kolportowaną online¹⁶ w czterech wersjach językowych (polskiej, angielskiej, niemieckiej i rosyjskiej¹⁷), otrzymano 205 odpowiedzi¹⁸.

¹³ A. Fluda-Krokos, *Ekslibris, czyli kultura (nie tylko) książki*, „Konspekt” 2013, nr 3(48), s. 127–132.

¹⁴ Zob. np. A. Fluda-Krokos, „*Ex Bibliotheca. Magazyn Grafików i Kolekcjonerów Ekslibrisów*” (1999–2009), „Rocznik Historii Prasy Polskiej”, t. 16, 2013, z. 1(31), s. 131–155; *eadem*, „*Exlibris Śląski. Biuletyn Koła Miłośników Exlibrisu*” (1964–1965). *Przyczynek do badań czasopiśmiennictwa ekslibrisologicznego*, „Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy”, t. 6/17, 2014, s. 269–282; *eadem*, „*Ex Bibliotheca. Magazyn Grafików i Kolekcjonerów Ekslibrisów*” (1999–2009), *czyli o potrzebie czasopisma specjalistycznego*, [w:] *Czar 25-lecia Warszawskiej Galerii Ekslibrisu: wystawa prezentująca twórczość 25 grafików na 25-lecie Warszawskiej Galerii Ekslibrisu: katalog wystawy jubileuszowej*, oprac. M. Witak, Warszawa 2017, s. 3–5.

¹⁵ Poza wymienionymi kolekcjami ekslibrisu współczesnego, znajdującymi się w Gliwicach, Malborku i Ostrowie Wielkopolskim, największe zbiory ekslibrisu historycznego i współczesnego posiadają: Zakład Narodowy im. Ossolińskich – ok. 55 000 znaków, Biblioteka Narodowa – ponad 48 000 znaków, Biblioteka Jagiellońska – ok. 20 000 znaków, Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie – ok. 15 000 znaków.

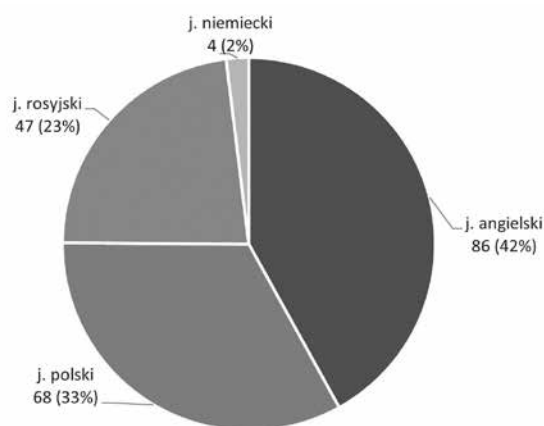
¹⁶ Szczególne podziękowania kieruję do osób, które aktywnie włączyły się w kolportaż ankiety, umożliwiając jej dotarcie do szerokiego grona zainteresowanych na całym świecie.

¹⁷ Tłumaczenie ankiet wykonało Biuro tłumaczeń języków europejskich „Veramente” z Bochni.

¹⁸ Jedną wypełnioną ankietę dostarczono pocztą tradycyjną, jednak ze względu na brak założonej w badaniu online anonimowości, wykluczono ją z analizy.

Formularz ankiety składał się z 16 pytań, z czego cztery pierwsze miały charakter metryczkowy i dotyczyły płci (kobieta/mężczyzna), wieku (wybór jednego z przedziałów: 18–30, 31–40, 41–50, 51–60, 61–70, 71 i więcej lat), kraju (do wyboru z listy kilkudziesięciu¹⁹, a także możliwość dopisania innej odpowiedzi) oraz wskazania zawodowej lub amatorskiej aktywności związanej z tworzeniem ekslibrisów (dyplomowany artysta grafik²⁰ lub grafik amator²¹). Czas wypełniania ankiety określono w przedziale 5–10 minut.

Udostępnienie ankiety w czterech wersjach językowych pozwoliło na dotarcie do respondentów z wielu zakątków świata i znacznie poszerzyło grupę badanych, pozwoliło także na umiędzynarodowienie badań. Pierwsza informacja o ankietyzacji pojawiła się w serwisie Facebook 14 grudnia 2019 r., rozesłano także zaproszenie drogą mailową, korzystając z bazy kontaktów udostępnionej przez FISAE²². Termin zamknięcia formularzy zaplanowano na 30 marca 2020 r. Ostatecznie w okresie od 14 grudnia 2019 r. do 18 marca 2020 r. uzyskano 86 odpowiedzi w języku angielskim (42% wszystkich odpowiedzi²³), 68 w języku polskim (33%), 47 w języku rosyjskim (23%) i 4 w języku niemieckim (2%) (wykres 1). Jako pierwsze pojawiły się odpowiedzi na ankietę polskojęzyczną (14 grudnia 2019 r.), jako ostatnia wpłynęła ankietą angielskojęzyczna (18 marca 2020 r.).

Wykres 1. Liczba i odsetek ankiet według języków (źródło: opracowanie własne)

¹⁹ Kraje wpisano na listę zgodnie z danymi uzyskanymi poprzez ekscerpcję wykazów uczestników konkursów w Malborku, Ostrowie Wielkopolskim i Gliwicach.

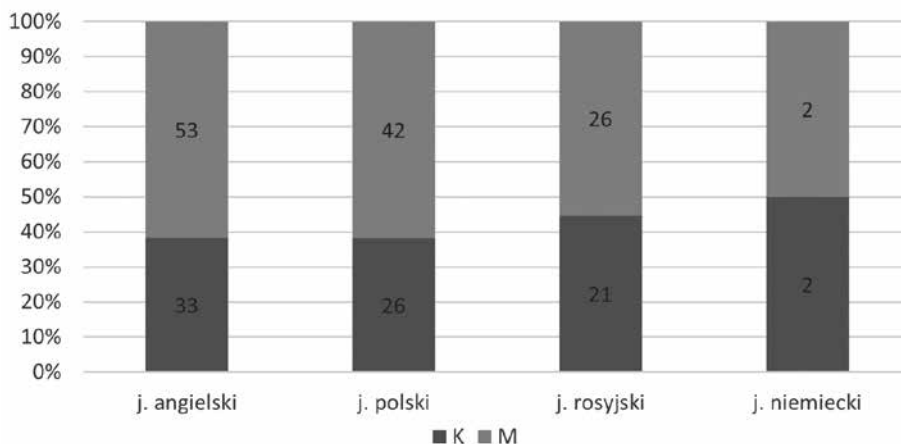
²⁰ Osoby posiadające formalne poświadczenie, np. dyplom ukończenia kierunkowych studiów wyższych, szkół plastycznych, przynależność do Związku Polskich Artystów Plastyków.

²¹ Osoba nieposiadająca formalnego potwierdzenia, amatorsko tworząca ekslibrisy.

²² FISAE – International Federation of Ex-Libris Societies.

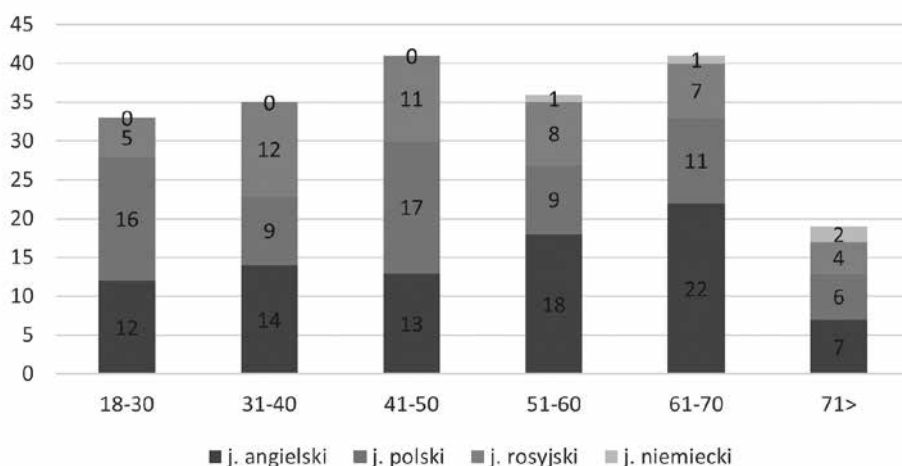
²³ Wartości procentowe zaokrąglono do pełnych wartości liczbowych.

Wśród respondentów zdecydowanie więcej było mężczyzn – 123 (60% wszystkich respondentów), niż kobiet – 82 (40%). Przewaga mężczyzn jest widoczna we wszystkich grupach, jedynie w przypadku ankiety niemieckojęzycznej głosy rozłożyły się po równo (2 kobiety, 2 mężczyźni). Grupa angielskojęzyczna liczyła 33 kobiety (38%) i 53 mężczyzn (62%), polskojęzyczna – 26 kobiet (38%) i 42 mężczyzn (62%), a rosyjskojęzyczna – 21 kobiet (45%) i 26 mężczyzn (55%). Proporcje przedstawiono na wykresie 2.

Wykres 2. Respondenci według języka ankiety i płci (źródło: opracowanie własne)

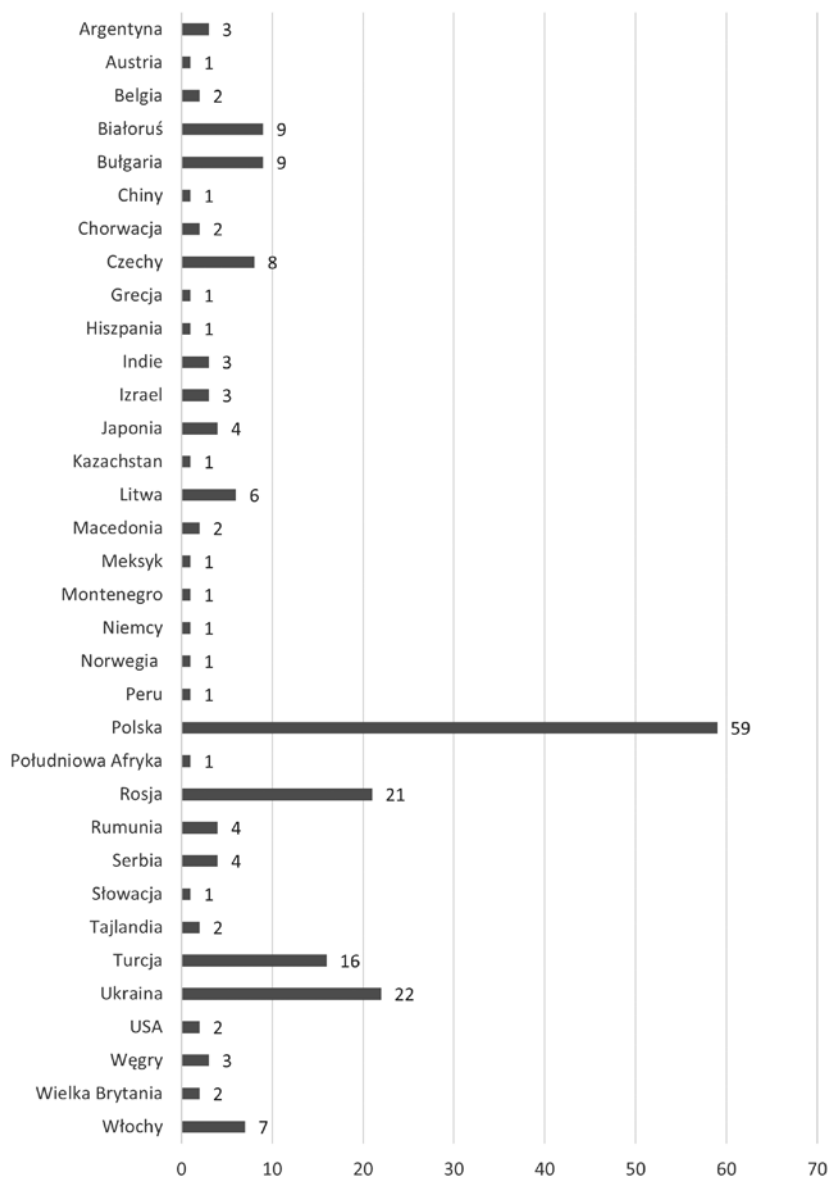
Najwięcej ankiet wypełniły osoby z dwóch grup wiekowych: 41–50 lat oraz 61–70 lat – po 41 respondentów (20%). 36 osób (18%) znajdowało się w przedziale 51–60 lat, 35 osób (17%) – w przedziale 31–40 lat, 33 osoby (16%) – w grupie najmłodszej, 18–30 lat. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku powyżej 71 lat – 19 (8%). W grupie angielskojęzycznej przeważały osoby z przedziału 61–70 lat – 22 respondentów (26%), w polskojęzycznej – 41–50 lat – 17 respondentów (25%), w rosyjskojęzycznej – 31–40 lat – 12 respondentów (26%), w niemieckojęzycznej – 71 lat i więcej – 2 respondentów (50%). W grupie niemieckojęzycznej nie odnotowano żadnej odpowiedzi osób w wieku 18–30, 31–40 i 41–50 lat. Proporcje poszczególnych grup i języków obrazuje wykres 3.

Wykres 3. Respondenci według języka ankiety i wieku (źródło: opracowanie własne)

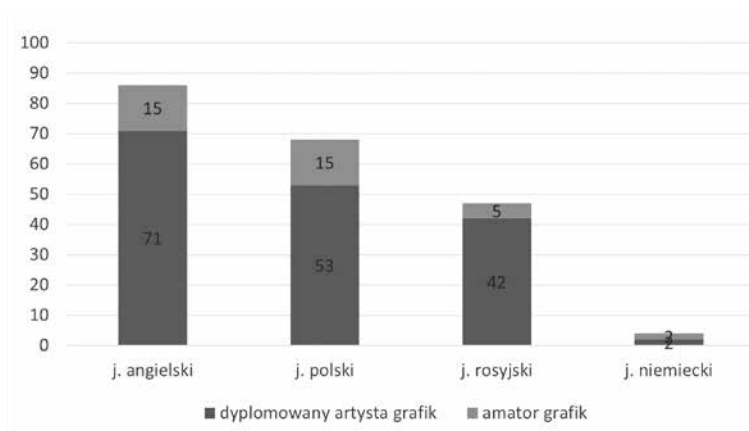
Po analizie katalogów trzech największych i najpopularniejszych międzynarodowych konkursów na ekslibris w Polsce wskazano do wyboru najliczniej reprezentowane kraje (30). Były to: Austria, Belgia, Białoruś, Brazylia, Chiny, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Izrael, Japonia, Kazachstan, Litwa, Łotwa, Meksyk, Niemcy, Norwegia, Polska, Rosja, Rumunia, Słowacja, Turcja, Ukraina, USA, Węgry, Wielka Brytania, Włochy; dodano też możliwość wpisania innego kraju.

Do najliczniej reprezentowanych krajów należały: Polska – 59 respondentów (29% grupy), Ukraina – 22 (11%), Rosja – 21 (10%) oraz Turcja – 16 (8%). Po 9 respondentów (4%) wskazało Białoruś i Bułgarię, 8 (4%) – Czechy, 7 (3%) – Włochy, a 6 (3%) – Litwę. Po 4 osoby (2%) wskazały Japonię, Rumunię i Serbię, po 3 osoby (1%) – Argentynę, Indie, Izrael, Węgry, a po 2 osoby (1%) – Belgię, Chorwację, Macedonię, Tajlandię, USA i Wielką Brytanię. Pozostałe kraje miały po jednym reprezentancie. Z pewnością na obecność tak dużej liczby krajów, z niemal wszystkich kontynentów (Afryka, Ameryka Północna, Ameryka Południowa, Azja, Europa), wpłynęła dostępność językowa ankiety, kolportowanej w czterech językach. Liczby zobrazowano na wykresie 4.

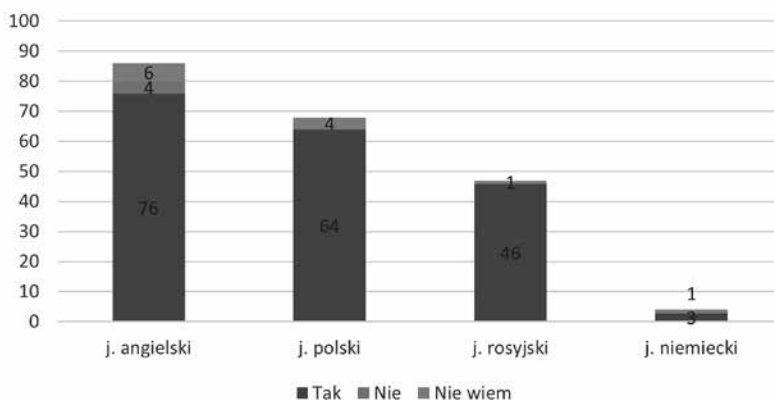
Wykres 4. Respondenci według kraju (źródło: opracowanie własne)

Ostatnie pytanie metryczkowe dotyczyło określenia statusu osoby wykonującej ekslibrisy, z możliwością wyboru dwóch odpowiedzi: dyplomowany artysta grafik lub grafik amator. Znaczna większość respondentów zaliczyła się do pierwszej, profesjonalnej grupy – aż 168 osób (82%), pozostałe 37 osób (18%) to graficy amatorzy. Wśród respondentów odpowiadających w języku angielskim proporcje wynosiły 71:15, polskim – 53:15, rosyjskim – 42:5, niemieckim – 2:2. Wyniki obrazuje wykres 5.

Wykres 5. Respondenci według języka ankiety i dyplomów (źródło: opracowanie własne)

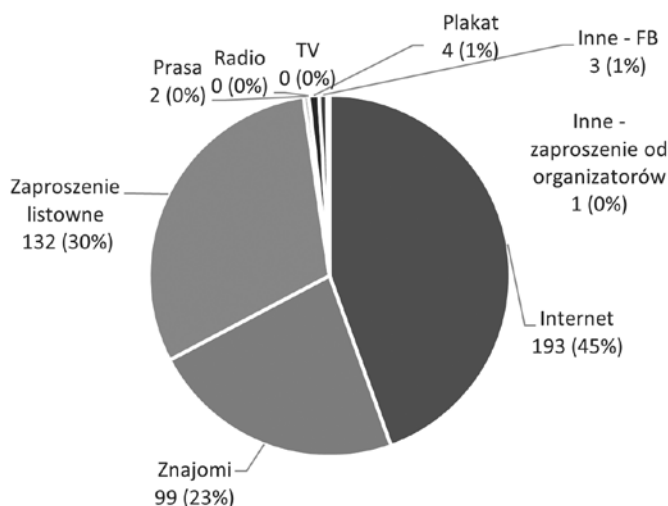
Po pytaniach metryczkowych poproszono o odpowiedzi ściśle związane z konkursami. Na pytanie: „Czy konkursy ekslibrisowe są potrzebne?” zdecydowana większość – 189 respondentów (92%) – odpowiedziała twierdząco, 12 osób (6%) zaznaczyło, że nie wie, 4 osoby (2%) zanegowały potrzebę istnienia takich konkursów. Ankietowani niemalże jednogłośnie wskazali zatem na potrzebę organizowania tego typu wydarzeń. Wyniki przedstawiono na wykresie 6.

Wykres 6. Czy konkursy ekslibrisowe są potrzebne? (źródło: opracowanie własne)

W kolejnym pytaniu poproszono o wskazanie źródła informacji o konkursach, z możliwością udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi. Zaproponowano siedem możliwych opcji: 1) Internet (mail, forum, strona WWW), 2) znajomi, 3) zaproszenia listowne, 4) prasa, 5) radio, 6) TV, 7) plakat, zostawiono także wolne pole do uzupełnienia własną odpowiedzią. Uzyskano łącznie 434 odpowiedzi, wśród których najczęściej wymieniany był Internet, zaznaczony 193 razy (44% wszystkich

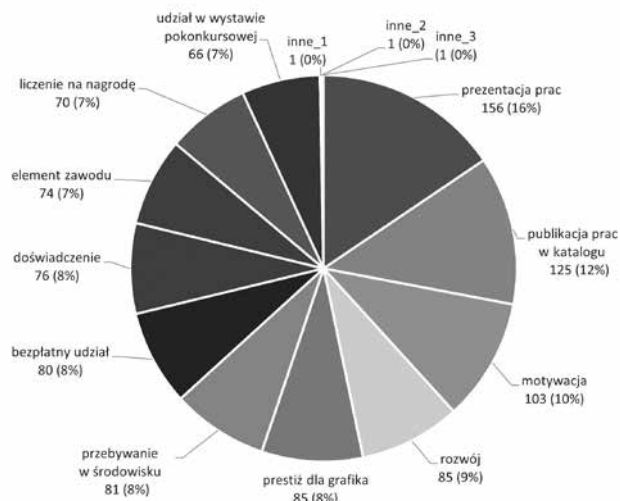
odpowiedzi). Kolejnymi najlepszymi źródłami informacji były zaproszenie listowne – 132 odpowiedzi (30%), oraz informacja od znajomych – 99 odpowiedzi (23%). Nikt nie wskazał mediów tradycyjnych – radia, telewizji, a prasa pojawiła się tylko dwukrotnie, stanowiąc niespełna 0,5% odpowiedzi. Z kolei plakat wskazano czterokrotnie (niespełna 1%). Wśród dodatkowych odpowiedzi wpisano portal Facebook (3 odpowiedzi, czyli niewiele ponad 0,5%) – odnosić to jednak należy do konkursów ogłaszanych od 2006 r., wtedy to bowiem Facebook został udostępniony wszystkim użytkownikom Internetu. Odpowiedzi przedstawiono na wykresie 7.

Wykres 7. Źródła informacji o konkursach (źródło: opracowanie własne)

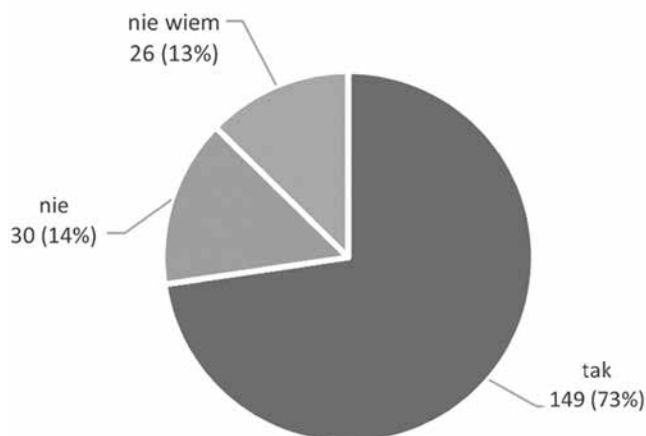
Pytanie siódme dotyczyło wskazania powodów (możliwa więcej niż jedna odpowiedź), dla których respondenci biorą/brali udział w międzynarodowych konkursach na ekslibris. Do wyboru było 11 odpowiedzi: 1) liczyłem na nagrodę (np. finansową, rzeczową, wystawę, katalog), 2) chciałem pokazać swoje prace, 3) to część mojego zawodu, 4) to prestiż dla grafika, 5) chcę bywać w środowisku, 6) dzięki nim się rozwijam, 7) są motywacją, 8) udział w wystawie pokonkursowej, 9) katalog z moją pracą, 10) doświadczenie, 11) udział był bezpłatny; dano też możliwość wpisania własnej odpowiedzi. Otrzymano 1004 odpowiedzi, a za najważniejsze powody uczestnictwa w konkursach respondenci uznali: chęć pokazania własnych prac – 156 odpowiedzi (16%), publikację pracy w katalogu – 125 odpowiedzi (12%), oraz motywację – 103 odpowiedzi (10%). Kolejno wskazano następujące możliwości: prestiż dla grafika – 86 odpowiedzi (9%), rozwój – 85 odpowiedzi (8%), chęć przebywania w środowisku – 81 odpowiedzi (8%), bezpłatny udział – 80 odpowiedzi (8%), doświadczenie – 76 odpowiedzi (8%), jako element zawodu – 74 (7%), liczenie na nagrodę – 70 odpowiedzi (7%), udział w wystawie pokonkursowej – 66 odpowiedzi (6%), oraz 3 odpowiedzi dopisane: muszę gromadzić

punkty do POLON-u (inne_1), dorobek artystyczny nauczyciela akademickiego (inne_2), inne (inne_3). Wyniki przedstawiono na wykresie 8.

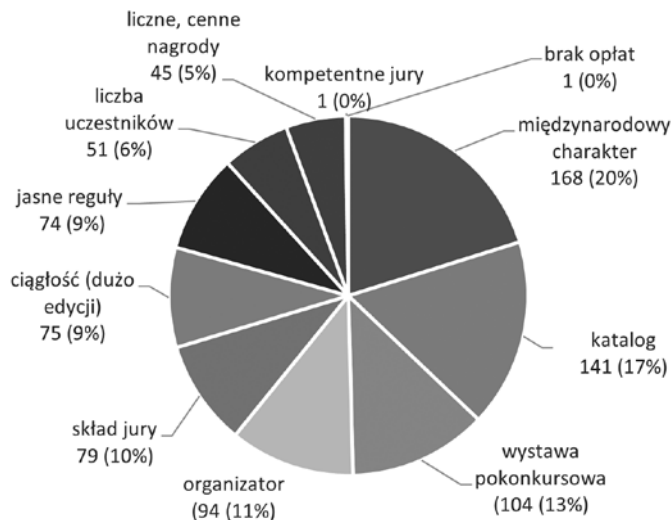
Wykres 8. Powody uczestniczenia w konkursach (źródło: opracowanie własne)

Pytanie 8 nawiązywało do poprzedniego, rozwijało bowiem wątek nagród, które ankietowani wskazali jako jeden z mniej ważnych powodów uczestnictwa w konkursach, umieszczając go na przedostatnim miejscu spośród odpowiedzi do wyboru. Zapytano, czy nagrody są ważne, wymagając zaznaczenia jednej z trzech odpowiedzi – tak, nie, nie wiem. 149 respondentów (72%) odpowiedziało, że tak, 30 osób (15%) – że nie, 26 osób (13%) – nie miało zdania. Wyniki przedstawiono na wykresie 9.

Wykres 9. Ważność nagród w konkursach (źródło: opracowanie własne)

W następnym pytaniu poproszono o wskazanie czterech kryteriów prestiżu konkursu, dając do wyboru dziewięć odpowiedzi: 1) jego międzynarodowy charakter, 2) organizator / instytucja organizująca, 3) skład jury, 4) liczba uczestników, 5) ciągłość (dużo edycji), 6) liczne, cenne nagrody, 7) jasne reguły, 8) pięknie, starannie wydany, bogato ilustrowany katalog, 9) wystawa pokonkursowa, a także możliwość udzielenia własnej odpowiedzi. Łącznie uzyskano 833 odpowiedzi, wśród których najczęściej powtarzały się: międzynarodowy charakter – 168 głosów (20%); pięknie, starannie wydany, bogato ilustrowany katalog – 141 głosów (17%), oraz wystawa pokonkursowa – 104 głosy (12%). Na kolejnych miejscach uplasowały się: organizator / instytucja organizująca – 94 głosy (11%), skład jury – 79 głosów (9%), ciągłość (dużo edycji) – 75 głosów (9%), jasne reguły – 74 głosy (9%), liczba uczestników – 51 głosów (6%), liczne, cenne nagrody – 45 głosów (5%). Ankietowani dodali jedynie dwie odpowiedzi spoza wskazanych możliwości – kompetentne jury (1 głos) i brak opłaty (1 głos). Wyniki przedstawiono na wykresie 10. Ze wskazanych odpowiedzi najważniejszy okazał się zatem międzynarodowy charakter konkursu, pozwalający na dotarcie uczestników do odbiorców w różnych krajach, a także możliwość zgromadzenia w jednym miejscu przedstawicieli różnych państw, z różnych zakątków świata, co daje szerokie pole do badań porównawczych twórczości ekslibrisowej w odrębnych kulturach.

Wykres 10. Kryteria prestiżu konkursu (źródło: opracowanie własne)

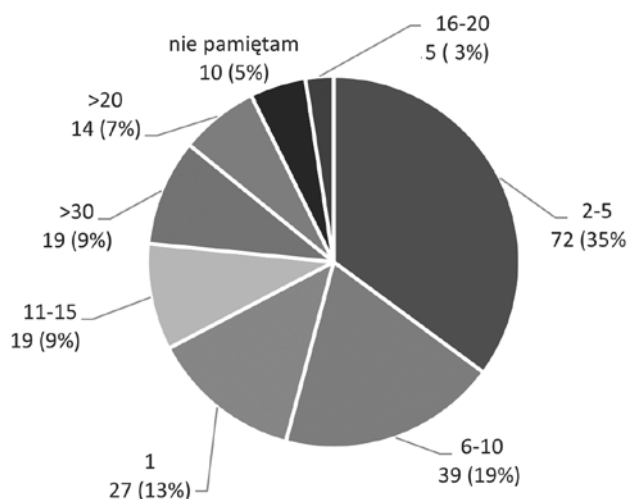
Po określeniu kryteriów świadczących o prestiżu konkursu poproszono o ocenienie, czy międzynarodowych konkursów na ekslibris jest: 1) za mało, 2) za dużo, 3) wystarczająco, 4) nie powinno ich być. Najwięcej, 86 (42%) respondentów wskazało, że wydarzeń takich jest za mało, 68 (33%) – że za dużo, 47 (23%) określiło ich liczbę jako wystarczającą, a tylko 4 (2%) osoby uważały, że w ogóle nie powinno ich być. Ta sama liczba – 4 głosy – pojawiła się także przy okazji pytania 5, gdzie

również czterech respondentów stwierdziło, że konkursy tego typu nie są potrzebne. Wnioskować więc należy, że ogólnie konkursy są ważne – zaledwie 2% respondentów zaprzeczyło potrzebie ich istnienia. Wyniki zobrazowano na wykresie 11.

Wykres 11. Ocena liczby międzynarodowych konkursów na ekslibris (źródło: opracowanie własne)

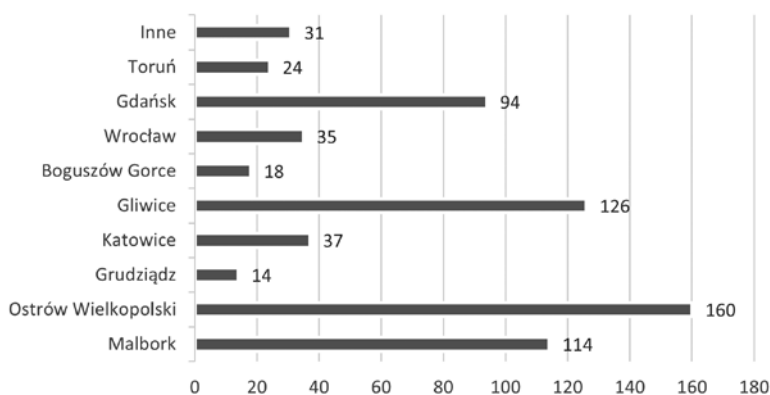
Następnie poproszono ankietowanych o wskazanie liczby międzynarodowych konkursów w Polsce, w których wzięli udział, proponując 8 odpowiedzi: 1 konkurs, 2–5, 6–10, 11–15, 16–20, więcej niż 20, więcej niż 30 konkursów, nie pamiętam. Najwięcej – aż 72 (35%) odpowiedzi – wskazano dla przedziału 2–5 konkursów. Niemalże połowę mniej respondentów – 39 (19%) – wzięło udział w 6–10 konkursach. 27 (13%) osób odpowiedziało, że tylko raz brało w jakimś udział. Taka sama liczba ankietowanych – 19 (9%) – wskazała przedział od 11 do 15 konkursów oraz powyżej 30 konkursów. Najmniej not uzyskały odpowiedzi: nie pamiętam – 10 osób (5%), oraz 16–20 konkursów – 5 osób (2%). Rozkład odpowiedzi przedstawiono na wykresie 12.

Wykres 12. W ilu konkursach międzynarodowych organizowanych w Polsce brała Pani / brał Pan udział? (źródło: opracowanie własne)

Respondentów zapytano również o to, w którym spośród wymienionych konkursów brali udział. Wskazano dziewięć wydarzeń: 1) Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego w Malborku, 2) Międzynarodowe Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu w Ostrowie Wielkopolskim, 3) Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu w Grudziądzu, 4) Międzynarodowy Przegląd Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera w Katowicach, 5) Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris w Gliwicach, 6) Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu i Małej Formy Graficznej im. Henryka Grajka w Boguszowie Gorcach, 7) Międzynarodowy Konkurs Ekslibrisów Kościuszkowskich i Małych Form Graficznych we Wrocławiu, 8) Międzynarodowy Konkurs na Ekslibris i Małą Formę Graficzną w Gdańsku, 9) Międzynarodowy Przegląd Ex Digitalis Salon w Toruniu, dodano także możliwość wpisania innego konkursu²⁴. Respondenci mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Łącznie uzyskano 653 odpowiedzi, z czego 622 (95%) dotyczyły wymienionych konkursów. Wśród ankietowanych największą popularnością cieszyło się Międzynarodowe Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu w Ostrowie Wielkopolskim – 160 odpowiedzi (25%). Na drugim miejscu uplasował się Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris w Gliwicach – 126 odpowiedzi (19%), a na trzecim najstarszy z organizowanych nadal konkursów – Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego w Malborku – ze 114 głosami (17%). Dużą liczbę wskazań miał także Międzynarodowy Konkurs na Ekslibris i Małą Formę Graficzną w Gdańsku – 94 (14%). Pozostałe uzyskały znacznie niższe wyniki: Międzynarodowy Przegląd Ekslibrisu Drzeworytniczego i Linorytniczego im. Pawła Stellera w Katowicach – 37 (6%), Międzynarodowy Konkurs Ekslibrisów Kościuszkowskich i Małych Form Graficznych we Wrocławiu – 35 (5%), Międzynarodowy Przegląd Ex Digitalis Salon w Toruniu – 24 (4%). Najmniej – kolejno 18 (3%) i 14 (2%) głosów – oddano na Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu i Małej Formy Graficznej im. Henryka Grajka w Boguszowie Gorcach oraz Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu w Grudziądzu. Biorąc pod uwagę wynik – 622 odniesienia do zaproponowanych odpowiedzi, oraz liczbę ankiet (205), wnioskować można, że każdy z respondentów wziął udział średnio w trzech wymienionych konkursach. Dodatkowo największą frekwencją cieszyły się konkursy organizowane cyklicznie bez większych przerw, posiadające już stałe miejsce i prestiż w środowisku twórców ekslibrisów. Wyniki zaprezentowano na wykresie 13.

²⁴ W nazwach podanych przez respondentów pojawiły się również te już wymienione w przygotowanych propozycjach odpowiedzi, jednak w innym zapisie (np. przedstawione imię patrona konkursu, dodany numer edycji) – w takich przypadkach doliczono te odpowiedzi do podanych jako gotowe.

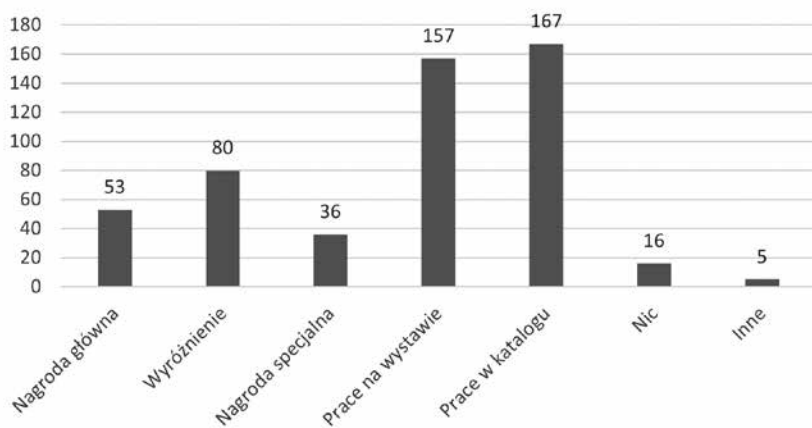
Wykres 13. W których spośród wymienionych konkursów brała Pani / brał Pan udział (więcej niż jedna odpowiedź) (źródło: opracowanie własne)

Dodatkowo wpisano 31 odpowiedzi w polu Inne, z czego kilkanaście było wskazaniem konkretnego konkursu niewymienionego w możliwościach do wyboru, np. Konkurs na Ekslibris im. Klemensa Raczaka w Poznaniu – 5 odpowiedzi, Triennale Małe Formy Grafiki Łódź, Biennale w Łodzi. Podawano nazwy miast, np. Sławno, Łódź, Poznań, Oleszyca, Augustów, Kalisz, Częstochowa, Piła, Pruszków, Wadowice, Wieliczka, ewentualnie miast i tematów konkursów/przeglądów, np. Warszawa – wystawa z okazji 400-lecia, Warszawa – motyw, 250 lat Biblioteki Lompy w Lublinie, Kraków – temat staszicowski, Miniature Print Competition Cieszyn 2018, lub konkretnych bibliotek, np. Wesola District Library in Warsaw. Kilkanaście odpowiedzi było ogólnymi stwierdzeniami typu: za dużo, by wymieniać, żaden („no one”, „keine”), nie brałem udziału, chcę wziąć w tym udział pierwszy raz („Хочу поучаствовать в этом в первый раз”), nie pamiętam, nie pamiętam, to było wiele lat temu.

Nieodłącznymi elementami konkursów i przeglądów są nagrody – od zajęcia miejsc na podium, poprzez nagrody finansowe, specjalne, statuetki, dyplomy uczestnictwa, po zakwalifikowanie prac do wystawy czy ich publikację w katalogu. Kolejne pytanie dotyczyło właśnie tego zagadnienia. Zaproponowano sześć możliwych odpowiedzi: 1) zdobyłam/zdobyłem jedną z nagród głównych, 2) zdobyłam/zdobyłem wyróżnienie, 3) zdobyłam/zdobyłem nagrodę specjalną, 4) moje prace zostały zakwalifikowane do wystawy, 5) moje prace znajdują się w katalogu, 6) nic; pozostawiono także pole do wpisania własnej odpowiedzi (7) oraz opcje wielokrotnego wyboru.

Spośród 514 odpowiedzi najwięcej respondentów wskazało obecność prac w katalogu wystawy – 167 (32%), oraz ich prezentację na wystawie – 157 (31%). 80 odpowiedzi (16%) wskazywało na zdobycie przez autora wyróżnienia, 53 uczestników

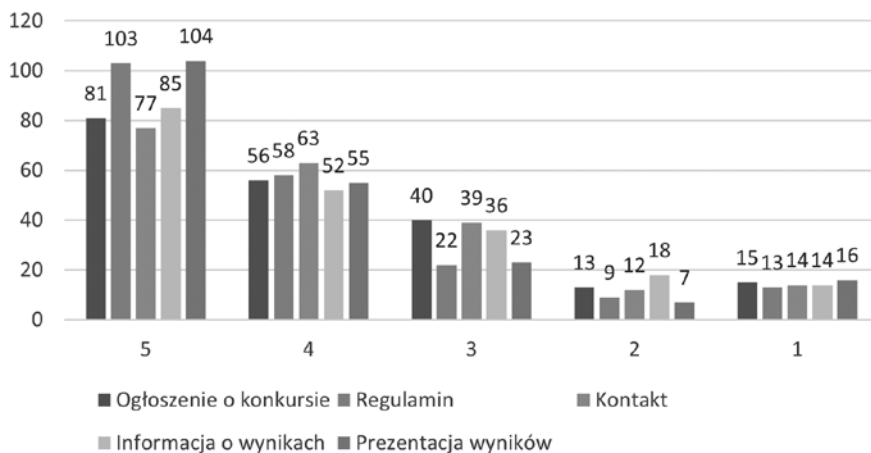
badania (10%) potwierdziło, że otrzymało jedną z głównych nagród, a 36 (7%) – nagrodę specjalną. Tylko 16 osób (3%) nie otrzymało żadnej z wymienionych nagród. Pięciu badanych (1%) wpisało własne odpowiedzi: „member of jury” (‘członek jury’), „My young daughter won an award” (‘Moja młodsza córka zdobyła nagrodę’), „I am sending now the works” (‘Właśnie teraz wysyłam prace’), „kilka nagród”, „Премия в выставке во Вроцлаве, посвященная Т. Костюшко. 2017 год” (‘Nagroda na wystawie we Wrocławiu, poświęconej T. Kościuszcze 2017 r.’). Wziąwszy pod uwagę liczbę wszystkich odpowiedzi z klucza – 509, oraz liczbę respondentów – 205, wnioskować można, że każdy z uczestników badania otrzymał średnio 2,5 nagrody. Wyniki obrazuje wykres 14.

Wykres 14. Nagrody zdobyte przez respondentów (źródło: opracowanie własne)

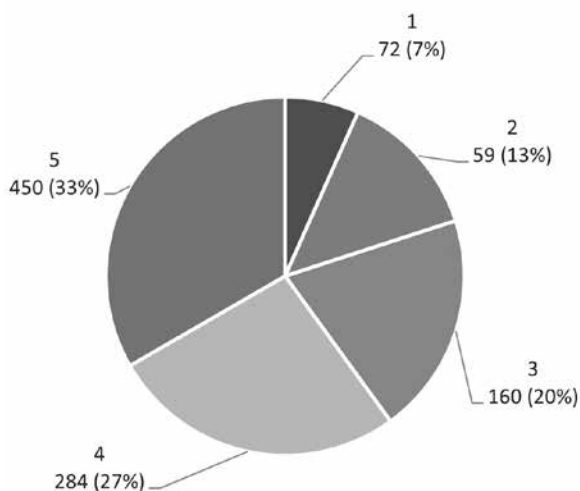
W pytaniu 14 poproszono o ocenę pięciu kryteriów organizacyjnych: 1) ogłoszenie o konkursie, 2) regulamin, 3) kontakt z organizatorami, 4) informacja o wynikach, 5) prezentacja wyników, np. katalog, wystawa, wernisaż/finisaż, w skali 1–5, gdzie 1 oznaczało ocenę najgorszą, 5 – najlepszą. Respondenci najlepiej ocenili regulaminy konkursów, przyznając: 103 razy 5 punktów, 58 – 4 punkty, 22 – 3 punkty, 9 – 2 punkty, 13 – 1 punkt. Średnia ocena wyniosła 4,11²⁵. Kolejną pod względem ocen była prezentacja wyników, uzyskując 4,09 punktu (104 razy – 5 punktów, 55 – 4, 23 – 3, 7 – 2 i 16 – 1). Trzecie miejsce zajął kontakt z organizatorami, otrzymując 3,86 punktu (77 razy – 5 punktów, 63 – 4, 39 – 3, 12 – 2 oraz 14 – 1). Czwarte miejsce *ex aequo* przypadło dwóm pozostałym kategoriom – ogłoszenie o konkursie i informacja o wynikach – średnia 3,85 punktu, przy czym ogłoszenie o konkursie otrzymało 81 razy ocenę 5, 56 – 4, 40 – 3, 13 – 2, 15 – 1, a informacja o wynikach – 85 razy ocenę 5, 52 – 4, 36 – 3, 18 – 2 i 14 – 1. Wyniki przedstawiono na wykresie 15.

²⁵ Oceny zaokrąglono do drugiego miejsca po przecinku.

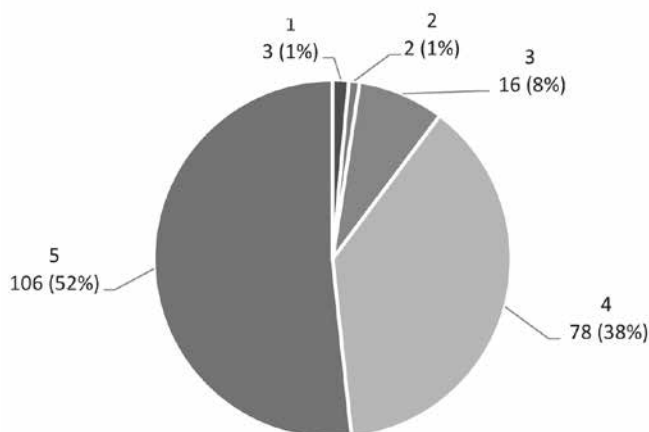
Wykres 15. Jak ocenia Pan/Pani kwestie organizacyjne? (skala 1-5) (źródło: opracowanie własne)

Średnia ocena wszystkich kryteriów wyniosła 3,96 punktu, a to dzięki przyznaniu: 450 razy oceny 5 (33%), 284 – 4 (27%), 160 – 3 (20%), 59 – 2 (13%) i 72 – 1 (7%), co zobrazowano na wykresie 16.

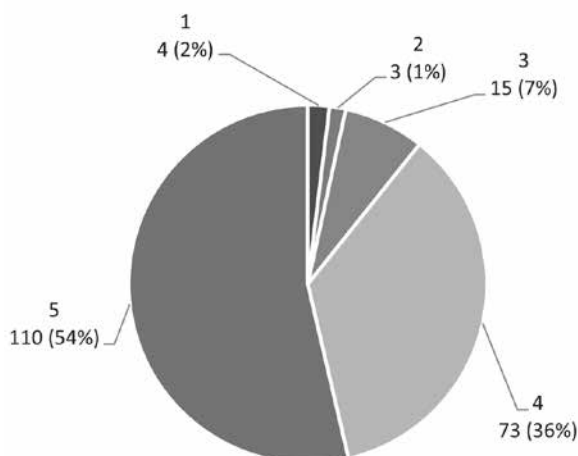
Wykres 16. Liczba i odsetek poszczególnych ocen (skala 1-5) (źródło: opracowanie własne)

W pytaniu 15, przedostatnim, poproszono o ocenę poziomu artystycznego konkursów międzynarodowych organizowanych w Polsce, zakładając, podobnie jak w pytaniu poprzednim, pięciostopniową skalę ocen: 5 – ocena najwyższa, 1 – ocena najniższa. Wysoką średnią ocen – 4,38 punktu – uzyskano dzięki przyznaniu: 106 razy oceny 5 (52% wszystkich ocen), 78 – 4 (38%), 16 – 3 (8%), 2 – 2 (1%) oraz 3 razy oceny 1 (1%). Poszczególne wartości zobrazowano na wykresie 17.

Wykres 17. Jak ocenia Pan/Pani poziom artystyczny konkursów międzynarodowych organizowanych w Polsce? (skala 1-5) (źródło: opracowanie własne)

W ostatnim pytaniu poproszono o ocenę (w skali 1-5, gdzie 1 to ocena najgorsza, 5 – ocena najlepsza) znaczenia Polski w ofercie międzynarodowych konkursów ekslibrisowych. Otrzymano 205 odpowiedzi. Ponad połowa respondentów – 110 osób (54%) – oceniła znaczenie naszego kraju na arenie międzynarodowej najwyższą notą – 5. Ocenę 4 przyznało 73 uczestników (36%). Trzy kolejne oceny wskazało niewielu ankietowanych: ocenę 3 – 15 (7%), 2 – 3 (1%) oraz 1 – 4 (2%). Średnia ocena wyniosła 4,38 punktu. Wyniki zobrazowano na wykresie 18.

Wykres 18. Znaczenie Polski w ofercie międzynarodowych konkursów ekslibrisowych (źródło: opracowanie własne)

Przeprowadzone badanie o charakterze międzynarodowym pozwoliło poznać uczestników międzynarodowych konkursów na ekslibris organizowanych w Polsce oraz ich ocenę tych wydarzeń. W badaniu online przeprowadzonym w dniach od 14 grudnia 2019 r. do 30 marca 2020 r. otrzymano 205 wypełnionych formularzy

ankiet, w tym: 86 ankiet w wersji angielskojęzycznej, 68 – polskojęzycznej, 47 – rosyjskojęzycznej i 4 – niemieckojęzycznej. W badaniu wzięło udział 123 mężczyzn oraz 82 kobiety, najwięcej z dwóch grup wiekowych – 41–50 oraz 61–70 lat – obie stanowiły po 20% wszystkich respondentów (po 41 osób). Odpowiadający reprezentowali pięć kontynentów, 34 kraje; najliczniej reprezentowane były: Polska – 59 osób (29%), Ukraina – 22 osoby (11%), Rosja – 21 osób (10%) i Turcja – 16 osób (8%). Zdecydowanie więcej ankiet wypełnili artyści graficy – 168 osób (82%) spośród 205 badanych, niż graficy amatorzy – 37 osób (18%). Aż 92% badanych wskazało na potrzebę istnienia konkursów na ekslibris. Jako najczęstsze źródło ogłoszeń o konkursach wskazano Internet – 44% odpowiedzi, zaproszenie listowne – 30% oraz informacje od znajomych – 23%. Brak lub znikoma liczba wskazań na radio, telewizję czy prasę jednoznacznie wskazują na zmierzch mediów tradycyjnych jako potencjalnego kanału informacyjnego w badanej kwestii. Wśród powodów, dla których ankietowani brali udział w rywalizacji konkursowej, najwięcej osób wskazało: chęć pokazania swoich prac – 16%, publikację pracy w katalogu – 12% oraz motywację – 12%. W pytaniu dotyczącym nagród aż 72% ankietowanych potwierdziło, że są one ważne. Z kolei w pytaniu dotyczącym prestiżu konkursu najczęściej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na międzynarodowy charakter wydarzenia – 20%, katalog – 17% oraz wystawę pokonkursową – 12%. Na pytanie o liczbę konkursów 42% badanych opowiedziało, że jest ich za mało, 33% – że za dużo, 23% wskazało na wystarczającą liczbę, a 2% stwierdziło, że w ogóle nie powinno ich być. Kontynuując wątek liczebności, poproszono o wskazanie, w ilu konkursach międzynarodowych zorganizowanych w Polsce respondenci wzięli udział. Najwięcej odpowiedzi udzielono dla przedziału od 2 do 5 (35%) oraz od 6 do 10 (19%) konkursów. 5% badanych zaznaczyło odpowiedź „nie pamiętam”. Uszczegóławiając poprzednie zagadnienie, w pytaniu 12 poproszono o wskazanie konkretnych konkursów, w których badani uczestniczyli. Najbardziej popularne okazały się: Międzynarodowe Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu w Ostrowie Wielkopolskim – 160 odpowiedzi (25%), Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris w Gliwicach – 126 (19%), oraz Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu Współczesnego w Malborku – 114 (17%). Biorąc pod uwagę wszystkie odpowiedzi, każdy z ankietowanych wziął udział średnio w trzech konkursach. Następnie ankietowani udzielili odpowiedzi dotyczących zdobytych nagród, wśród których za najważniejsze uznali: obecność prac w katalogu wystawy – 32%, oraz obecność na samej wystawie – 31%. W pytaniu 14 poproszono o ocenę kwestii organizacyjnych, które uzyskały średnią 3,95 na 5 możliwych punktów, przy czym najlepiej oceniono regulaminy konkursów – średnia ocen wyniosła 4,11, najgorzej zaś – 3,85 punktu – ogłoszenie o konkursie i informację o wynikach. W pięciu kryteriach łącznie przyznano najwięcej ocen 5 – 450 oraz 4 – 284. Kolejne pytanie dotyczyło poziomu artystycznego oraz znaczenia Polski w ofercie konkursów

międzynarodowych na ekslibris. W obu tych zagadnieniach respondenci wystawili średnią ocenę 4,38 punktu w skali 1–5.

Podsumowując wyniki ankiety, można stwierdzić, że międzynarodowe konkursy na ekslibris organizowane w Polsce cieszą się dużym zainteresowaniem twórców ekslibrisów – wśród ankietowanych znaleźli się reprezentanci 34 krajów, z których każdy wziął udział w średnio trzech konkursach, zdobywając 2,5 nagrody. Respondenci bardzo wysoko ocenili zarówno poziom artystyczny konkursów, jak i ich znaczenie na świecie. Niewątpliwie wpływ na noty ma cykliczny charakter wydarzeń oraz kwestie organizacyjne, również ocenione pozytywnie. Obecność Polski w ofercie światowych konkursów na ekslibris od 1963 r., kiedy to odbyło się pierwsze malborskie biennale, oraz powtarzalność sprawdzonych, o długiej tradycji konkursów w Ostrowie Wielkopolskim i Gliwicach, jednoznacznie wskazują na wysoką, docenianą rangę tych wydarzeń.

Bibliografia

- I Biennale „Exlibris współczesny”*. Katalog, Malbork 1963.
- I Międzynarodowy Konkurs Graficzny na Ekslibris: Gliwice '95*. Katalog wystawy, Gliwice 1995.
- V Międzynarodowe Biennale Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu: Ostrów Wielkopolski '93*, Ostrów Wielkopolski 1993.
- Czubińska M., Podniesińska K., *Ekslibris polski. Między herbem a obrazem: katalog wystawy*, Muzeum Narodowe w Krakowie, 3 marca – 3 kwietnia 2016, Kraków 2016.
- Czyż P.P., *Ekslibris w Warszawie w początkach XX w. Konkursy, realizacje, kolekcjonerzy*, [w:] *Ekslibris – znak własnościowy, dzieło sztuki*. *Studia i szkice*, red. A. Fluda-Krokos, Kraków 2018, s. 153–170.
- Fluda-Krokos A., „*Ex Bibliotheca. Magazyn Grafików i Kolekcjonerów Ekslibrisów*” (1999–2009), „*Rocznik Historii Prasy Polskiej*”, t. 16, 2013, z. 1(31), s. 131–155.
- Fluda-Krokos A., „*Ex Bibliotheca. Magazyn Grafików i Kolekcjonerów Ekslibrisów*” (1999–2009), czyli o potrzebie czasopisma specjalistycznego, [w:] *Czar 25-lecia Warszawskiej Galerii Ekslibrisu: wystawa prezentująca twórczość 25 grafików na 25-lecie Warszawskiej Galerii Ekslibrisu: katalog wystawy jubileuszowej*, oprac. M. Witak, Warszawa 2017, s. 3–5.
- Fluda-Krokos A., *Ekslibris, czyli kultura (nie tylko) książki*, „*Konspekt*” 2013, nr 3(48), s. 127–132.
- Fluda-Krokos A., „*Exlibris Śląski. Biuletyn Koła Miłośników Exlibrisu*” (1964–1965). *Przyczynek do badań czasopiśmiennictwa ekslibrisologicznego*, „*Rocznik Bibliologiczno-Prasoznawczy*”, t. 6/17, 2014, s. 269–282.
- Grońska M., *Ekslibrisy: wiadomości zebrane dla kolekcjonerów*, Warszawa 1992.

- Grońska M., *Pięć wieków ekslibrisu polskiego: katalog wystawy ze zbiorów Biblioteki Narodowej*, Warszawa 1973.
- Podniesińska K., „[...] ta korona po pięciu wiekach z grobu wychodząca na świat, na jasne słońce” – ekslibris Muzeum Narodowego w Krakowie, „Res Gestae. Czasopismo historyczne” 2020, nr 11, s. 215–236.
- Podniesińska K., *Ekslibrisy bibliotek polskich i księgozbiorów obcych wykonanych przez polskich artystów w zbiorach Gabinetu Grafiki i Rysunku Muzeum Narodowego w Krakowie*, Kraków 2023.
- Rozstrzygnięcie konkursu, „Rzeczy Piękne”, R. 7: 1928, nr 4–6, s. 60.
- Ryszkiewicz A., *Exlibris polski*, Warszawa 1959.
- Wittig W., *Exlibrisy bibliotek polskich XVI–XX wieku*, t. 2, Warszawa 1907.
- Wittig W., *Exlibrisy bibliotek polskich z XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1903.
- Wojciechowski M.J., *Ekslibris godło bibliofila*, Wrocław 1978.

Agnieszka Fluda-Krokos

International bookplate competitions in Poland in the view of their participants – an outline of the issue and research results

Key words: bookplate, international competition, biennale, survey

Summary

Bookplate, once a utility label used to mark the ownership of the volume, has lost its original function to become a collector's graphic, produced for competitions and exhibitions, and rarely pasted into books. The popularity of these little works of art is undoubtedly growing thanks to competitions. In Poland, at least a dozen international competitions has already taken place; however, although such events are being organised almost continuously, three of them, held in Malbork, Ostrów Wielkopolski and Gliwice, have become an inherent part of the calendar of events. To analyse their reception among their participants, an anonymous online survey available in four language versions (Polish, English, Russian and German) was conducted and 205 answers have been provided by respondents from 34 countries. An analysis of the survey proved that Poland is an important organiser of this kind of events.